

POLSKI UNIWERSYTET NA OBCYZNIE
W LONDYNIE

ZESZYTY NAUKOWE

SERIA TRZECIA, NR 5, 2017

ŻANETA STEFFEK

POLSKI UNIWERSYTET NA OBCYZNIE, LONDYN

PROFESOR EUGENIUSZ STANISŁAW KRUSZEWSKI – JEGO DROGA NAUKOWA I ZWIĄZKI Z PUNO

Eugeniusz Stanisław Kruszewski urodził się 13 listopada 1929 roku w Zbąszyniu. Ukończył studia w zakresie historii gospodarczej i ekonomicznej w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Sopocie (1957–1962). W latach 1966–1969 pracował jako nauczyciel w Technikum Przemysłu Spożywczego w Gdańsku.

W 1968 roku wyjechał na roczne stypendium międzynarodowe do Mediolanu. Od 1969 roku mieszka na stałe z rodziną w Danii. Tu ukończył Instytut Ekonomiki Królewskiej Akademii Rolniczej w Kopenhadze (1971–1974).

We wrześniu 1970 roku prof. Kruszewski po raz pierwszy przybył do Londynu:

Prof. dr hab. Eugeniusz Stanisław Kruszewski; strona internetowa Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie w Londynie

Pobyty w centrum polskiej emigracji niepodległościowej, a przede wszystkim uczestnictwo w Kongresie Kultury Polskiej, stały się momentami przełomowymi w życiu oraz dążeniach zawodowych i społecznych [...], spotkanie wielu znakomitych postaci, znanych z przedwojennej jeszcze działalności, [...] stało się inspiracją do podjęcia nowych inicjatyw¹.

W latach 1973–1975 studiował prawo i nauki polityczne na Polskim Uniwersytecie na Obczyźnie (PUNO) w Londynie, w 1976 roku obronił tu pracę doktorską, a w 1980 – habilitacyjną.

W latach 1975–1980 był docentem Instytutu Wschodniego Kopenhaga-Hamburg, w latach 1980–1985 również docentem, a od 1985 roku profesorem historii stosunków międzynarodowych PUNO w Londynie. Od 1980 roku jest dyrektorem naukowego Instytutu Polsko-Skandynawskiego w Kopenhadze.

Duże znaczenie dla ruchu niepodległościowego oraz podtrzymania świadomości narodowej i działalności patriotycznej Polaków na terenie Skandynawii miało przyjęcie przez profesora 16 lipca 1976 roku funkcji delegata rządu Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie, a następnie funkcji pełnomocnika ministra spraw zagranicznych rządu RP na uchodźstwie na obszarze Królestwa Danii w latach 1976–1990.

Jako delegat polskich władz na emigracji reprezentował je wobec czynników oficjalnych Królestwa Danii. Utrzymywał łączność ze społeczeństwem polskim na terenie Danii i Norwegii i informował o pracy rządu polskiego na uchodźstwie².

W latach 1977–1981 był członkiem Rady Narodowej RP w Londynie. Profesor Eugeniusz Stanisław Kruszewski odniósł też duży sukces, działając w powołanej 17 marca 1976 roku Delegaturze Skarbu Narodowego w Danii. Polscy uchodźcy niepodległościowi w Danii

włączyli się w realizację idei wspierania prawowitych władz Rzeczypospolitej Polskiej, przebywających na emigracji w Londynie. [...] bardzo pożyteczną inicjatywą [...] była zbiórka pieniędzy na Fundusz Pomocy Prześladowanym Robotnikom w Polsce oraz ufundowanie Medalu Ojca Świętego Jana Pawła II w 1980 r.³.

Działalność patriotyczno-narodowa, niepodległościowa, organizacyjna i dyplomatyczna profesora Kruszewskiego zasługuje na najwyższe uznanie.

---

¹ E. Later-Chodyłowa, *Naukowiec, dyplomata, społecznik*, w: *Jubileusz 85-lecia Eugeniusza Stanisława Kruszewskiego. Szkic biograficzny i bibliografia 1971–2014*, oprac. J. Wasylkowski, Kopenhaga, 2014, s. 26.

² B. Hajduk, [cz. I], w: *Jubileusz 85-lecia...*, s. 14.

³ Tamże.

Założył i redagował „Kronikę Poświęconą Sprawom Polskim”, wydawaną w Kopenhadze w latach 1970–1985, która stała się podstawowym *czasopismem niezależnym, informującym o rzeczywistej sytuacji w PRL oraz problemach uchodźstwa niepodległościowego na terenie Skandynawii*⁴. Ponadto zamieszczano w „Kronice” przegląd prasy duńskiej i krajowej, informowano w niej o wydarzeniach artystycznych oraz o polskich organizacjach niepodległościowych w Skandynawii. Periodyk rozsyłano do wielu polskich ośrodków emigracyjnych oraz bibliotek. Profesor Eugeniusz Stanisław Kruszewski był także redaktorem i wydawcą „Notatek Skandynawskich” (1985–1990), „Roczników Instytutu Polsko-Skandynawskiego” w Kopenhadze w latach 1991–2005, „Notatek Towarzystwa Polskiego” (1991–2000) oraz współpracownikiem „Głosu Polskiego – Gazety Polskiej” (1986–1988), który jest pismem Związku Narodowego Polskiego w Kanadzie⁵.

Jest autorem ponad 350 artykułów naukowych i recenzji, 36 rozpraw w pracach zbiorowych, 10 monografii, 30 artykułów biograficznych i haseł rzeczowych w publikacjach encyklopedycznych oraz 200 opracowań o charakterze popularnonaukowym, opublikowanych w czasopismach wydawanych w Europie, w tym w Polsce po 1990 roku oraz w Kanadzie i USA, oraz 18 publikacji książkowych, m.in.: *Problemy osadnictwa Polaków w Danii 1893–1939* (Londyn, 1980), *Akcja kontynentalna w Skandynawii* (Kopenhaga, 1993), *Duńska kandydatura do polskiego tronu (1673–1674)* (Londyn, 1985)⁶. Oprócz prac naukowych i popularnonaukowych, autor – będąc także dziennikarzem – napisał ponad 400 artykułów, felietonów, recenzji itp. o szerokiej gamie tematycznej. *Były to publikacje na tematy historyczne, polityczne, społeczne i literackie*⁷.

Profesor Kruszewski uczestniczył w wielu międzynarodowych konferencjach, kongresach i sympozjach naukowych, m.in. w Europejskim Kongresie Laikatu (Louvain-le-Neuve, 1976), sympozjum „Baltic Europe in the Perspective of Global Change” (Uniwersytet Warszawski, 1993), sympozjum „Kresowianie w świecie” (Politechnika Opolska, 2012)⁸.

---

⁴ Tamże, s. 11.

⁵ Edward Zyman. Bibliografia podmiotowo-przedmiotowa, oprac. E. Zyman, B. Piotrowska, Kielce, 2013, dokument elektroniczny, s. 206.

⁶ Szczegółowa bibliografia prof. Eugeniusza Stanisława Kruszewskiego w: B. Hajduk, E. Later-Chodyłowa, [Bibliografia], w: *Jubileusz 85-lecia...*, s. 53–91.

⁷ Tamże, s. 91.

⁸ Szerzej o udziale prof. Kruszewskiego w kongresach, konferencjach i sympozjach zob. B. Hajduk, [cz. I], w: *Jubileusz 85-lecia...*, s. 10.

Zainteresowania naukowe prof. Kruszewskiego dotyczą problematyki dziejów wychodźstwa polskiego w Skandynawii, związków Polski z krajami skandynawskimi oraz historii stosunków międzynarodowych w Europie. Był współorganizatorem powołanego 3 maja 1977 roku w Kopenhadze Duńskiego Towarzystwa „Pro Polonia”, do którego należeli m.in. studenci, pisarze, pracownicy naukowcy, dziennikarze. Towarzystwo informowało Duńczyków o funkcjonowaniu władz PRL, zafałszowywaniu historii, skutkach dla Polski konferencji w Teheranie, Jałcie i Poczdamie, o działalności opozycji demokratycznej, później również o ruchu społeczno-zawodowym „Solidarność” oraz upowszechniało prawdę o zbrodni katyńskiej.

Profesor jest założycielem i dożywotnim członkiem Zarządu Towarzystwa Polskiego w Danii. Od 1985 roku pełni funkcję prezesa Rady Powierników Fundacji Instytutu Polsko-Skandynawskiego, od 1974 jest członkiem Związku Zawodowego Nauczycieli Akademickich w Danii, od 1978 roku – Polskiego Towarzystwa Naukowego na Obczyźnie w Londynie, The Foreign Policy Society w Kopenhadze, Instytutu Kaszubskiego w Gdańsku, Akademii Historii i Literatury Polskiej oraz Słowiańskiej im. Adama Mickiewicza (założonej w 1897 roku w Bolonii, reaktywowanej w 1973 roku w Lublinie), od 1999 roku należy do Katolickiego Stowarzyszenia Historyków w Danii, od 2007 roku do Rady Naukowej Amerykańskiego Instytutu Naukowego Biografistyki, jest też członkiem kilkunastu stowarzyszeń kulturalnych oraz Polskiego PEN Clubu w Warszawie.

Ważnym przedsięwzięciem i dokonaniem prof. Eugeniusza Stanisława Kruszewskiego jest utworzenie w Kopenhadze 3 października 1985 roku Instytutu Polsko-Skandynawskiego, którego został dyrektorem. Prof. Kruszewski mówi o nim:

Działalność naszego Instytutu mieści się w strukturach „Polski poza Polską”, która była syntezą Polskiego Państwa Podziemnego i wojennego wychodźstwa na Zachodzie. Myśl powołania nowej placówki naukowo-badawczej powstała na skutek braku wolności w pojałtańskiej Polsce. Dodatkowym argumentem był fakt przebywania na emigracji wielu pracowników naukowych⁹.

Zespół uczonych działających w Instytucie składa się z wybitnych specjalistów, pracujących w ośrodkach uniwersyteckich na terenie całej Europy. Instytut prowadził działalność na kilku płaszczyznach: były to indywidualne ba-

---

⁹ Rozmowa z prof. dr. hab. Eugeniuszem Stanisławem Kruszewskim, wywiad przeprowadzony przez J. Wasylkowskiego, „Dziennik Polski i Dziennik Żołnierza”, Londyn, 2005, nr 225, s. 5.

dania naukowe współpracowników i publikowanie wyników tych badań, udział w konferencjach i sympozjach, wygłaszanie gościnnych wywiadów i odczytów, publicystyka popularnonaukowa oraz prace powstające przy współpracy z Instytutem Polsko-Skandynawskim w różnych ośrodkach akademickich. Na wniosek profesora w latach 1988–1998 Instytut fundował stypendia naukowe dla pracowników naukowych przebywających w Danii, szczególnie dla badaczy pochodzących z Polski. Prof. Kruszewski stwierdził w wywiadzie dla „Dziennika Polskiego i Dziennika Żołnierza”, że Instytut Polsko-Skandynawski udało się powołać do życia dzięki jego działalności od 1973 roku w Komitecie na rzecz Wolnej Polski w Skandynawii, redagowaniu „Kroniki Poświęconej Sprawom Polskim” oraz współpracy z Polskim Uniwersytetem na Obczyźnie w Londynie, co stanowiło bazę do utworzenia nowej placówki naukowo-badawczej¹⁰. Z inicjatywy dyrektora Instytutu Polsko-Skandynawskiego, dla uczczenia 10-lecia instytucji oraz 50-lecia powstania warszawskiego (które było w Instytucie przedmiotem wielu badań i tematem prac naukowych),

w dniu 18 czerwca 1994 r. uchwałą Rady Powierników ustanowiono nagrodę naukową, której patronem został wybitny skandynawista polski, Stanisław Sawicki, zamordowany przez Niemców w 1944 r. w Warszawie. Nagroda [...] ma na celu inspirowanie i popieranie działalności naukowej w zakresie wiedzy o związkach Polski z krajami skandynawskimi oraz rozwoju skandynawistyki w uczelniach polskich¹¹.

Wielce istotne jest ukazanie wieloletniego zaangażowania prof. Kruszewskiego w sprawy PUNO, jego współpracy z prof. Andrzejem Żakim ze Szwajcarii, która zaowocowała podejmowaniem wielu wspólnych działań na rzecz PUNO i długoletnią przyjaźnią między uczonymi. Jej początkiem stał się dyskusyjny artykuł prof. Eugeniusza Stanisława Kruszewskiego zatytułowany *O właściwą rangę PUNO*, opublikowany w październiku 1977 roku w londyńskim „Dzienniku Polskim i Dzienniku Żołnierza”, w którym uczony skonstratował:

Polski Uniwersytet na Obczyźnie [...] zrodził się z troski o losy nauki i kultury polskiej, a celem było udostępnienie Polakom rozproszonym w świecie studiów w języku polskim. [...] Z biegiem lat zadanie doraźnie zostało przez uniwersytet spełnione, o czym, m.in. świadczą wydane dyplomy, ale jednocześnie nie zauważono narastania

---

¹⁰ Szerzej na ten temat oraz o finansowaniu Instytutu Polsko-Skandynawskiego zob. tamże.

¹¹ B. Hajduk, [cz. I], w: *Jubileusz 85-lecia...*, s. 16.

dalszych potrzeb w miarę, jak emigracja się przedłuży i wzrostu na wolną naukę polską. [...] Można więc zapytać, czy „troska o losy nauki i kultury polskiej” stała się nieaktualna? Czy potrzeby Polaków poza granicami kraju zostały zaspokojone? I wreszcie, czy uniwersytet nie ma nic do zaoferowania innym narodom?¹²

Autor powołał się na Dekret prezydenta RP z 15 grudnia 1952 roku, w którym nadano uniwersytetowi prawa państwowych szkół akademickich. Zwrócił uwagę na wynikające z tego zobowiązania rządu RP, który – mimo wspomnianego dokumentu – nadal traktował uczelnię podrzędnie, zamiast wzmocnić uniwersytet przynajmniej w dziedzinie naukowej. Prof. Kruszewski napisał:

Słuszne wydaje się zorganizowanie powszechnej (w całym świecie) zbiórki pieniężnej na PUNO i wezwanie społeczeństwa do zapisywania się na członków (dzisiaj nieistniejącego) towarzystwa Przyjaciół PUNO¹³.

Autor artykułu odnotował problem braku na uczelni sprawnej administracji, co nie pozwalało, według niego, na stałą łączność z ośrodkami naukowymi na całym świecie i powodowało dodatkowe obciążanie kadry naukowej uniwersytetu sprawami finansowymi oraz prowadzeniem archiwum. Postulował poszerzenie kręgu pracowników naukowych, nawiązanie współpracy ze specjalistami z różnych dziedzin, co dałoby możliwość rozszerzenia programu oferowanych kierunków studiów. Prof. Kruszewski, któremu zależało na poprawie jakości zajęć proponowanych studentom polskim i obcym, wysunął racjonalne propozycje:

By [...] też pokusić się o próbę zorganizowania pracowni naukowych (i to niekoniecznie w Londynie), które stanowiłyby integralną część wydziałów uniwersytetu, a także punktów konsultacyjnych, których adresy byłyby powszechnie znane [...]. Uniwersytet winien posiadać możliwość publikowania prac naukowych, i to nie od przypadku do przypadku, ale systematycznie w formie np. rocznika¹⁴.

Cytowany artykuł prof. Kruszewskiego przeczytał prof. Żaki, który w Szwajcarii prenumerował „Dziennik Polski i Dziennik Żołnierza”. Już 31 października 1977 roku napisał list do ówczesnego dr. Kruszewskiego, w którym czytamy:

Otrzymałszy przed chwilą „Tydzień Polski” dostrzegłem w nim płomienny artykuł Pański o PUNO, na który się od razu rzuciłem, jako że tym samym problemem

---

¹² E. S. Kruszewski, *O właściwą rangę PUNO*, „Dziennik Polski i Dziennik Żołnierza” – sobotni dodatek „Tydzień Polski”, 29 X 1977, nr 43 (257), s. 4.

¹³ Tamże.

¹⁴ Tamże.

param się z pasją – i niejaką nadzieją – od pewnego czasu. Podpisuję się oburącz pod wszystkimi Pańskimi uwagami i sugestiami. Niemal dosłownie to samo mówiłem [...] zarówno rektorowi Sulimirskiemu, jak i prof. Blumowi. Konstatowana przez Pana Doktora przerażająca miseria finansowa PUNO, niezaradność wielu poczciwych skądinąd ludzi, prawie zupełny brak propagandy Uczelni i związany z tym brak zainteresowania ze strony społeczeństwa polskiego na świecie (większość w ogóle nie ma pojęcia, że tego rodzaju uczelnia istnieje) – skłoniły mnie do zajęcia się sprawą¹⁵.

Profesor Żaki napisał też, że dowiadywał się o osiągnięcia PUNO i warunki studiowania:

Zaaranżowałem coś w rodzaju lokalnego punktu informacyjnego (przy SPK [Stowarzyszenie Polskich Kombatantów], u niezmordowanej działaczki, p. Vincenz-Poniatowskiej), zebrałem parę ofiarnych osób i utworzyłem Komitet Organizacyjny Towarzystwa Przyjaciół PUNO (załatwiamy sprawę zezwolenia na działanie; pewną trudność powoduje fakt, iż mój konspekt statutu pomyślany jest jako statut organizacji światowej) [...], a wreszcie – rozsyłałem na wsze strony ulotkę z apelem o hojny datek¹⁶.

W grudniu 1977 roku powstał pierwszy oddział Towarzystwa Przyjaciół PUNO w Zurychu, a od stycznia 1978 – dzięki współpracy prof. Żakiego z prof. Kruszewskim – kolejne oddziały TP PUNO w Danii, Szwecji i Norwegii, noszące wspólną nazwę Oddział Skandynawski¹⁷. Prof. Kruszewski angażował się w rozpowszechnianie informacji o PUNO i w pozyskiwanie nowych członków Towarzystwa (por. niżej przykład informacji zamieszczonej na łamach skandynawskiej „Kroniki Poświęconej Sprawom Polskim”¹⁸).

Uczony powiedział o działalności TP PUNO i pracy naukowej na polskim uniwersytecie w Londynie:

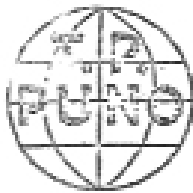
Robiliśmy wszystko, żeby pokazać władzom komunistycznym, że chociaż odcięci od Polski, w PUNO wiemy, co się dzieje w Kraju, że żyjemy, działamy i jeszcze się

¹⁵ List prof. Andrzeja Żakiego do dr. Eugeniusza S. Kruszewskiego z dnia 31 października 1977 r., zbiory prywatne Żanety Steffek, kopia подарowana przez prof. E. S. Kruszewskiego, s. 1.

¹⁶ Tamże.

¹⁷ Szerzej na temat powstawania i współpracy oddziałów TP PUNO zob. rozprawa doktorska Żanety Steffek pt. „»Universitas« – szwajcarski kwartalnik Towarzystwa Przyjaciół PUNO w latach 1980–2001”, Toruń, 2015, komputeropis w posiadaniu autorki, także Biblioteka Uniwersytecka, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu.

¹⁸ Tamże, s. 18–19.

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ POLSKIEGO UNIWERSYTETU NA OBCYZNIU
 ODDZIAŁ W SKANDYNAWII
 Freunde der Polnischen Universität in London
 Les Amis de l'Université polonaise à Londres

Adres T.P.PUNO Box 1232, Dk-2500 København S., Danmark

INFORMACJA

o Polskim Uniwersytecie na Obczyźnie w Londynie

Polski Uniwersytet na Obczyźnie (PUNO) z siedzibą w Londynie istnieje od 9. grudnia 1949 r. i posiada pełne prawa państwowych szkół akademickich (Dz.U.R.P. nr 1, poz.6 z 1958 r.)

Aktualnie rektorem jest prof.dr Tadeusz Sulimirski. Uniwersytet posiada następujące wydziały:

- humanistyczny z dziekanem prof.dr Aleksandrem Blumem
- nauk technicznych z dziekanem prof.inż. Tadeuszem Tchórzewskim
- prawa i nauk politycznych z dziekanem prof.dr Bronisławem Hebczyńskim
- ekonomiczny z dziekanem prof.dr Edsirem Stahlem
- matematyczno-przyrodniczy z dziekanem prof.dr Julianem Radekim.

PUNO prowadzi także: Studium Dalejów Kultury Polskiej (Prof.Dr A.Blum), Studium Nauk Politycznych (Prof.dr Jerzy Gomuła) i Studium Pedagogiczne (kier.Ignacy Fiołka)

Na dośrodek Uniwersytetu do końca roku akademickiego 1975/76 składa się m.in.:

- 9 doktoratów honorowych
- 21 habilitacji
- 65 promocji doktorskich
- 4 magisteriów
- 12 dyplomów inżynierskich
- 24 dyplomy bakałarstwa.

Program wykładów i wymagania egzaminacyjne dla osiągnięcia stopni naukowych na wszystkich wydziałach obowiązują według zasad w Polsce niepodległej ze zmianami wynikającymi z sytuacji w jakiej studenci znajdują się poza krajem.

Najniższą stopnią było wprowadzenie w 1974 roku stopnia naukowego bakałarza - odpowiednika angielskiego "Bachelor", który otrzymuje się już po trzech latach studiów i zdaniu wymaganych egzaminów, bez pisania pracy, która jednak jest wymagana dla uzyskania stopnia magistra.

Dośćki wysokości wymagania egzaminacyjnego i wymogów stawianych pracom dyplomowym - Uniwersytet utrzymuje poziom naukowy równy wszelkimi ograniczeniami. Wyrazem tego jest ilość doktoratów jakie uzyskali lub starają się o nie profesorowie i wykładowcy obcych uczelni wyższych z różnych państw.

Dyplomy i stopnie naukowe nadawane przez Polski Uniwersytet uznają liczne uniwersytety zagraniczne tak w U.S.A., jak i w Kanadzie, Australii, Niemczech i Francji, a szereg z nich powstało na swe katedry doktorów pracownych na PUNO.

Podając powyższe potencjalnym studentom i kandydatom na wyższe stopnie naukowe zamierzają na terenie Skandynawii, chcemy ułatwić wszystkim zainteresowanym nawiązanie kontaktu z polską wyższą uczelnią poza krajem, która m.in. pomaga w ukonieczniu studiów rozpoczętych w kraju.

18

„Kronika...” Nr 1/2-1978

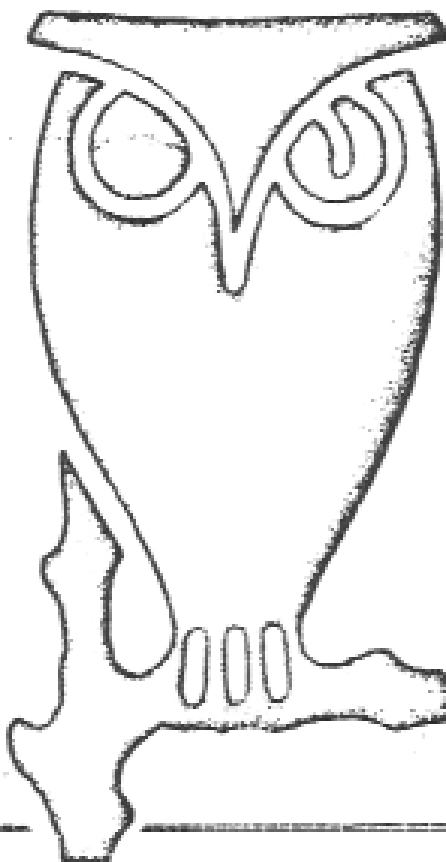
Niech Uniwersytet Polski już dzisiaj będzie jednym z głównych czynników wiążących polską wspólnotę kulturalną, łączącego nie tylko polski element rozsiadany po świecie, ale także i przyjaźni narodu i kultury polskiej.

Bliższe informacje można uzyskać bezpośrednio w rektoracie (działalnościach):

Polish University
238-246 King Street
London W6 0HP, England

lub na terenie Skandynawii:

dr Eugeniusz Kruszewski
Gullandagade 6
2300 København S., Danmark

Prosimy wszystkie polskie organizacje oraz poszczególne osoby o poinformowanie swoich członków i znajomych, a prasę polską o wykorzystanie niniejszego do publikacji i propagowania studiów na Polskim Uniwersytecie w Londynie.

ZAPISZ SIĘ NA CZŁONKA TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ POLSKIEGO UNIWERSYTETU NA OBCEJ OJCZYZNIE!

19

„Kronika” nr 1/2-1978

wydaje publikacje naukowe. Także, że potrafimy zorganizować wszystko za własne pieniądze, nie tak jak propaganda pisała, że „żyjemy na garnuszku wywiadu amerykańskiego”. Chcieliśmy jak najbardziej zaktywizować naukowe środowisko emigracyjne do wspólnych działań na rzecz nauki polskiej¹⁹.

W Londynie narodziła się i trwała przez całe lata główna sfera działalności naukowej i społeczno-politycznej prof. Kruszewskiego. Wykłady profesora obejmowały szeroki zakres problemów historycznych, prawnych, kulturowych i politycznych. Od 1985 roku uczony był członkiem komisji egzaminacyjnych, magisterskich i doktorskich oraz recenzentem kilku rozpraw doktorskich. Prowadził seminaria magisterskie i doktoranckie do 1990 roku, gdyż później stopnie naukowe nadawane na PUNO nie były uznawane w Polsce. Jego działalność naukowa na emigracji trwa już 47 lat.

Profesor E. s. Kruszewski jest do tej pory członkiem Senatu PUNO z ramienia Wydziału Nauk Humanistycznych i Społecznych (od 18 września 2006 roku). [...] Zwieńczeniem działalności naukowej była uroczystość 75-lecia PUNO 17 października 2014 roku z udziałem Profesora jako reprezentanta Ogólnego Zgromadzenia Profesorów²⁰.

Jest laureatem wielu nagród i wyróżnień, m.in.: pisarskiej nagrody Stowarzyszenia Polskich Kombatantów w Londynie (1992), nagrody Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie (2001), wyróżnienia za artykuł *Tryptyk życia* przyznanego uczonemu w Toronto.

Został odznaczony: Krzyżem Armii Krajowej, Medalem Wojska, Złotym Medalem Skarbu Narodowego RP, Medalem Kongresu Kultury Polskiej na Obczyźnie, Złotą Odznaką Związku Ziemi Wschodnich RP, Złotym Medalem Amerykańskiego Instytutu Naukowego Biografistyki, Orderem Międzynarodowego Białego Krzyża²¹.

---

¹⁹ Wywiad przeprowadzony przez autorkę z prof. dr. hab. Eugeniuszem Stanisławem Kruszewskim 14 października 2013 r. w Londynie.

²⁰ E. Later-Chodyłowa, *Naukowiec, dyplomata, społecznik*, w: *Jubileusz 85-lecia...*, s. 38–39.

²¹ Strona internetowa Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie w Londynie, Kruszewski Eugeniusz S., dostęp 30 V 2017; Z. A. Judycki, *Polski Uniwersytet na Obczyźnie w Londynie. Słownik biograficzny pracowników naukowych*, Londyn, 2008, s. 60–61; W. Malinowska, *Co nas łączy z Danią?*, „Niedziela. Tygodnik katolicki”, 15–22 I 2008, nr 3, s. 3.

BIBLIOGRAFIA

- Edward Zyman. Bibliografia podmiotowo-przedmiotowa, oprac. E. Zyman, B. Piotrowska, Kielce, 2013, dokument elektroniczny.
- Hajduk B., [cz. I], w: *Jubileusz 85-lecia Eugeniusza Stanisława Kruszeńskiego. Szkic biograficzny i bibliografia 1971–2014*, oprac. J. Wasylkowski, Kopenhaga, 2014.
- Hajduk B., Later-Chodyłowa E., [Bibliografia], w: *Jubileusz 85-lecia Eugeniusza Stanisława Kruszeńskiego. Szkic biograficzny i bibliografia 1971–2014*, oprac. J. Wasylkowski, Kopenhaga, 2014.
- Judycki Z. A., *Polski Uniwersytet na Obczyźnie w Londynie, Słownik biograficzny pracowników naukowych*, Londyn, 2008, s. 60–61.
- Kruszewski E. S., *O właściwą rangę PUNO*, „Dziennik Polski i Dziennik Żołnierza” – sobotni dodatek „Tydzień Polski”, 29 X 1977, nr 43 (257), s. 4.
- Later-Chodyłowa E., *Naukowiec, dyplomata, społecznik*, w: *Jubileusz 85-lecia Eugeniusza Stanisława Kruszeńskiego. Szkic biograficzny i bibliografia 1971–2014*, oprac. J. Wasylkowski, Kopenhaga, 2014.
- List prof. Andrzeja Żakiego do dr. Eugeniusza S. Kruszeńskiego z dnia 31 października 1977 r., zbiory prywatne Żanety Steffek, kopia подарowana przez prof. E. S. Kruszeńskiego.
- Malinowska W., *Co nas łączy z Danią?*, „Niedziela. Tygodnik katolicki”, 15–22 I 2008, nr 3.
- Rozmowa z prof. dr. hab. Eugeniuszem Stanisławem Kruszeńskim*, wywiad przeprowadzony przez J. Wasylkowskiego, „Dziennik Polski i Dziennik Żołnierza”, Londyn, 2005, nr 225, s. 5.
- Steffek Ż., „»Universitas« – szwajcarski kwartalnik Towarzystwa Przyjaciół PUNO w latach 1980–2001”, Toruń, 2015, rozprawa doktorska, komputeropis w posiadaniu autorki, także Biblioteka Uniwersytecka, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu.
- Strona internetowa Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie w Londynie, Kruszewski Eugeniusz S.
-

ŻANETA STEFFEK

PROFESSOR EUGENIUSZ STANISŁAW KRUSZEWSKI
– HIS ACADEMIC CAREER AND RELATIONSHIPS
WITH THE POLISH UNIVERSITY ABROAD IN LONDON

SUMMARY

The article presents professor Eugeniusz Stanisław Kruszewski, a known historian, political scientist, author, editor, director of Polish-Scandinavian Research Institute in Copenhagen established in 1985. The author discussed Institute's publications and research dedicated to European history and Polish-Scandinavian relations in the interwar and post-war time, history of Polish emigration in Scandinavia, Polish scholars' contribution to the propagation of Polish scientific thought worldwide. Some articles, abstracts and contents were in bilingual Polish-Scandinavian version, addressed to the Scandinavian-speaking readers of the periodical. The author presents great academic achievements and literary output of prof. Kruszewski. For many years he worked as an editor of scientific journals: „Kronika Poświęcona Sprawom Polskim”, „Notatki Skandynawskie”, „Rocznik Instytutu Polsko-Skandynawskiego”. The paper explores his long-term cooperation and full commitment to Polish University Abroad in London and to The Association of Friends of the Polish University Abroad. Academic work played a most important role in professor Kruszewski scientific activity.

Keywords: Professor Eugeniusz Stanisław Kruszewski, Polish-Scandinavian Research Institute, Polish scientific societies, Polish research institute, Polish emigration in Scandinavia, PUNO London